

Universitätsbibliothek Paderborn

Reverendissimi Ac Illustrissimi D.D. Antonii Godeau Episcopi Venciensis Viri Celeberrimi Theologia Moralis

Ex Purissimis Sacrae Scripturae, Patrum Ac Conciliorum Fontibus Derivata,
Notis Theologicis Illustrata, Duasque In Partes Divisa

Complectens Tractatus I. De quarto, quinto, & sexto decalogi Præcepto II.
De septimo decalogi Præcepto. III. De octavo decalogi Præcepto. IV. De
Ecclesiae Præceptis. V. De Sacramentis in genere & quibusdam in specie.
VI. De Pœnitentia. VII. De Matrimonio

Godeau, Antoine

Augustae Vindelicorum, 1774

Caput VII. Emptionis & venditionis notio, ac justæ conditiones.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53587)

vit, ac lucratur, ut alterius familia pessumdetur, excessum restituere tenetur; quia hujusmodi lucrandi modus civili commercio, ac societati nocet, nec a legibus permittitur.

CAPUT VII.

Emptionis & venditionis notio, ac justæ conditiones.

Emptio inseparabili nexu venditioni jungitur, estque contractus mutuo consensu perfectus, emptorem, & venditorem mutuo obligans; emptorem quidem ad rei pretium solvendum, venditorem autem ad mercem tradendam. Tria circa hunc contractum bene sunt perpendenda, videlicet Merx, pretium, & contrahendi modus, de quibus quædam distincte dicenda occurrunt.

Mercis nomine omnes res pretio æstimabiles, vel ex natura sua, vel aliqua lege ab humano commercio non exclusæ designantur. Hinc vendi nequeunt 1. Res spirituales, uti supra (*Part. I. pag. 503. &c.*) ostendimus. 2. Res alienæ. 3. Res quoad substantiam vitiosæ, uti vinum corruptioni proximum, animal latente morbo infectum; hæc enim nullius amplius sunt pretii. Res autem quoad quantitatem, vel solam qualitatem vitiatæ, uti vinum minus forte, aut equus recalcitrans &c. vendi possunt; earum tamen pretium minui debet, & emptor, præprimis imperitus, de isto vitio moneri. Quodsi emptorem tali præcise qualitate præditam emere intenderet, & quæcumque alia ipsius fini non infer-

viret,

viret, venditor, vitiatam obrudens, ad damnum, quod emptori eveniret, resarciendum teneretur.

Pretium plerumque in pecuniæ consistit summa, quam mutuo consensu contrahentes determinant, ac triplex distinguitur videlicet *iniquum*, quod & *pium* dicitur, *medium*, & *summum*. Sic respectu ejusdem rei pretium iniquum erunt floreni 5: medium floreni 6: summum floreni 7. quodlibet usuale, & justum est ita ut si tres ejusdem bonitatis triticum pro tribus hisce diversis pretiis vendant, omnes communes a restitutione maneat. Si tamen qui frumentum deterius summo in pretio valde indigenti venderet, non solum caritatis, sed & justitiæ limites transenderet, & iniquum pretii excessum refundere emptori deberet. *Utile* istud pretium communi hominum negotiantium consensu determinatur, ac prout circumstantiæ ferunt, jam incrementa, jamque decrementa capit. Ne tamen rerum pretia nimium crescant, Principis sæpe potestas caver, dum carniæ, panis, frumenti, aliarumque rerum, quibus pauperes æque ac divites indigent, pretium taxat. Pretium istud *legitimum* vocatur, & usquedum aliud Princeps, aut Magistratus præscribat, indivisibile manet, civesque obligat. Hinc si quis alicui ignaro, aut peregrino pro majore, quam lex determinavit, pretio rem quamdam venderet, injuste ageret, ac nisi alia causa excuseret, reddere auctarium teneretur (a).

(a) Causæ, ob quas juste rerum pretia augentur, sunt 1. Mercis raritas, novitas, aut antiquitas.

Contrahendi *modus* non ubique idem servatur. De jure naturali emptio, & venditio mutuo consensu complentur, præsertim si mercis traditio, vel pretii solutio accesserit. Variæ de hoc leges municipales sunt conditæ; diversæ quoque, quas ipsi contrahentes faciunt, attendi debent conventiones, ac conditiones. Nonnumquam res alteri venditur addito *retrovenditionis pacto*, ut nempe elapso quodam tempore rem eandem venditori tradere emptor obligetur. Quandoque pactum *legis commissoriæ* adnectitur, quo res, si elapso certo tempore pretium non solvatur, tamquam non emptæ, ac libere alteri vendenda declaratur. Quandoque pactum *adjectionis in diem* superadditur, in eo consistens, ut si intra certum temporis intervallum emptor liberalior occurrat, res huic præ alio tradi possit. Nunc anticipatæ, nunc dilatæ solutionis pactum adjicitur, quo vel de pretio statim solvendo, & merce post certum tempus tradenda; vel e converso de merce illico tradenda, & pretii solutione ad certum tempus differenda

2. Utilitas, aut affectio magna venditoris erga rem. 3. Venditorum paucitas, & emptorum multitudo, quibus nonnisi multa pericula subeundo sufficientes merces conquiri, ac congeri possunt. 4. Minutæ, laboriosæ, ac molestæ venditiones. 5. Subhastatio, in qua per accidens quandoque rei pretium ultra vulgare & ordinarium ascendit. Si tamen venditor fictum licitatore, qui pretium augeat, subdole constitueret, pretii augmentum retinere non posset. Oppositæ rationes de pretii diminutione procedunt.

renda contrahentes conveniunt. Denique metrum in individuo jam est *indeterminata*, uti tres ovis ex grege, tria modia ex acervo frumentario; jam *determinata*, ut hæc ovis: Porro hæc individualis determinatio aliquando fit *ad corpus*, id est de re tota prout sensibus subjacet, ut si dolium vini venditur absque respectu ad mensuram; aliquando ad *numerum, pondus & mensuram* attenditur, ut si decem vini cados vendas, ac pro quovis cado decem florenos tanquam pretium exigas.

De specialibus hisce pactis emptionis, venditionisque contractui appositis latius Jurista agunt. Hic tantum monere oportet, retrovenditionis pactum, nisi unice in favorem primi venditoris cedat, usurarium esse, aut de usura palliare satis suspectum. Si autem rem quamdam exempli gratia pro quinquaginta & quinque solidis credito Joanni vendas ea conditione, ut rem eandem pro quinquaginta solidis, statim solventis, Joannes retro tibi vendat, manifestam usuram committis, quidquid demum nonnulli probabiliter fautores reponant (a). Pacta legis commissoriae, & adjectionis in diem, si nulla fraus interveniat; & propter ea nonnulli

(a) Hic contractus ab Hispanis *Mohatra*, ab Italiis *focho* dicitur, nihilque aliud est quam artificialis usura. Unde Innocentius XI. hanc damnavit propositionem: *Contractus mohatra licitus est, etiam respectu ejusdem personæ, & cum contractus retrovenditionis prævie inito, & cum intentione lucri.* Num. 40.

pretium minuarur, iusta sunt, eaque in Jure approbationem habent (ff., & C. sub hisce titulis.) (a). Anticipata vero solutio tunc solummodo pretium minuendi jus tribuit, quando ex ea venditori quoddam emolumentum, & emptori vel lucrum cessans, vel damnum emergens consequitur. Econtra dilata solutio eo in casu pretium augendi facultatem venditori confert, quo huic ex ea damnum emergeret, aut verum lucrum cessaret.

Sed quid, si res empta, antequam emptori sit tradita, apud venditorem pereat; cuiusnam perit? Distinguendum est. Si res in individuo non sit determinata uti tria modia frumenti ex meo horreo, hoc igne absumpto, totum mihi, nihil emptori perit; unde si anticipata solutio sit, vel hanc emptori reddere, vel ubi potero, tria modia eidem tradere teneor; at si res determinata sit in individuo, & ad corpus, semel absolute vendita, nisi aliter fuerit conventum, tota emptori perit. Sic enim Jura disponunt (*de empt. & vendit. Instit. §. Cum autem.* Et

(a) Aliud est pactum legis commissoriae in emptione & venditione, aliud in pignore, illud in Jure permittitur: hoc interdicitur (*L. Quoniam C. De pactis. Et cap. Significante. de pignorib. & caut.*). Pignus siquidem communius suo valore crediti valorem superat, unde si statuto tempore debitor non solvat, totum in poenam retineri absque usura nequit. Si tamen pignus venderetur, ac deducto debito pretii residuum debitori redderetur, omnis usurae abesset suspicio.

Godeau Theol. Mor. Pars II.

Q

Et L. *Quod sæpe*. §. 4. ff. *de contrah. empt. & alibi*), & æquum est, ut emptor, qui rei nondum traditæ commodum percipit, etiam periculum & damnum suscipiat. Si tamen ex venditoris culpa, aut mora res periit, hic solus, quod causavit, damnum ferre debet, uti lege supra citata (§. *cum autem*) clare statuitur. Idem a fortiori dicendum si res sit quidem tradita, sed nondum solutum pretium.

Ex iis, quæ hucusque diximus, facilis quorundam casuum solutio erit.

Qui equum emeret, quem furtivum novit, vero domino reddere illum debet, vel ejus pretium. Quodsi post emptionem equum alteri vendidit; a quo illum verus dominus in judicio repetit, emptori reddere acceptam pecuniam tenetur.

Si quis moraliter sit certus, tempore solutionis pretium fore majus quam sit tempore contractus, ac merces suas, quas usque ad illud tempus servaturus non erat, credito vendit, & quidem pretio nunc indeterminato, instante tamen tempore solutionis determinato, injuriam committit, & restituere tenetur; quia cum damno alterius lucrum quæsit.

Qui magnam mercium copiam adventuram, & exinde pretium valde minuendum prævidet, suasque merces corrente pretio omnes vendit, injuste non agit; quia hic & nunc intra justum pretii cancellos stitit, & uti supponitur fraudem aut dolo emptori ignaro merces non obtulit.

Si tamen ad pauperiem redactus exinde improvidus emptor fuisset, caritatem graviter laesam nemo non lugeret.

Famulus mercede conductus, vel qui gratis, aut pretio promissit, se aliquid emprurum, non potest de accepta pecunia quidquam sibi vindicare, licet mercator amicitiae gratia mercem illi minoris vendat; secus agens ad restitutionem tenetur; quia ex officio suo mandantis utilitatem pro virili quaerere debet.

Sartor, qui viliores pannos seligit, vel horum immodicum a vestiendo pretium exigit, sperans mercatorem sibi aliquid remissurum, aut donaturum, restitutionem debet illi facere, in ejus usum vestes conficit, & qui pannos illos emi jussit (a).

CAPUT

(a) Quod si mercator propter ista munuscula non vendat carius, aut si cuicumque alteri non remississet partem pretii, sed majori pretio vendidisset, sartor iste aut haec munuscula sibi retinere, aut remissam pretii partem committenti computare possit; quia hisce suppositis nemini sit injuria. Verum fallaciter saepe mercatores loquuntur, ut emptores alliciant; dum nihilominus data munera majore pretio compensant, aut aequali pretio; si occasio se offerat, aliis etiam vendere sunt parati. Et ideo licet factum forte non damnarem; faciendum tamen aegre consulerem. Ita P. Billuart (Tr. de Contr. Diff. 3. art. 12.).

Q. 2